

Yakobo

Yakobone den keiye kulemgoep.

¹ Nâ Yakobo, nâ Anutu akto Humonenye Yesu Kristo yâk yetgât âi luâk. Nâne Yuda luâk kâmot 12 kepiayene tin tin hepunmâ arim hân angân angân manmai yengât ire kulemgom katere yengâlân togoâp.

Umatñande biwi kat katgât kârikñe kenunñuep.

² Galalupne yengâlân umatñe keiye keiye siâ siâ miawak yengimap aregât herone marone akbei.

³ Wan me wan umatñe miawak yengimap arekñe âmâ biwiyene Yesugâlân kali aregât dop yengumap. Aregât âmâ yeñe kârikñeâk kinmâ umatñe lokowaigât wan me wan miawakmap aregât umatñe miawak yengimap sop ain herone marone akbei.

⁴ Hain dâm herone marone akmâ kârikñeâk kinmâ umatñe lokowei. Umatñe are bo hâkân akbai âmâ benñe agak meme arekñe âmâ yengâlân han biwiyene kârikñe ketugumbo âlepñe manmâ Anutugât agak meme siâgât umburuk bo dondâ akbai. Hain akbiâ yengâlân ârândânñak yembiap.

Nângâ nânñgât kulâgâtmâ Kembu ulilanbaen.

⁵ Akto luâk âmbâle wan me wangât umburuk akbiâ Anutune yengiwerâm kuk bo akyengim âmâ owâiñeâk nengimap aregât yengât hutyenân gâtñe luâk siâñe nânñgâ nânñgâ âlepñet umburuk akmâ

âmâ yâk hanâk niñâkdâm Anutu ulilaṇdo dowâk waṇbiap.

⁶ Akto luâk are Anutu ulilaṇberâm âmâ yâkgâlân biwiṇe kârikṇe katmâ hanṇande nânṇaṇmâ ulilaṇbiap aregât den ginṇe makyenṇire nânṇâṇet. Seruṇe haru waito gulip agatmâ gem panmap.

⁷ Dop hainâk luâk siâṇe Anutugâlân biwiṇe bo katmâ hengenṇgom nânṇâ nânṇâṇe gulip akto kinmâ aregât Anutu ulilaṇmâ ire niñberâp me bo dâm han lâuwâ akmâ ulilaṇdo Anutuṇe bo waṇbiap. Amâ hingât.

⁸ Luâk siâ hainare âmâ nânṇâ nânṇâṇe lâuwâ akto han lâuwâ manmap.

Puli sikumṇe amâ bunṇe bo akmap.

⁹ Galalupne, yenṇgâlân gâtṇe siâ umburuk manmâ âmâ Anutuṇe mem agatbiap aregât heronṇe akbiâp.

¹⁰ Dâ yenṇgâlân gâtṇe siâ kotṇe siâ siâ dondâ talaṇmap are âmâ hin nânṇâwiâp. Lâwin bulunṇande gagai akmâ dowâk bererek âḡâm gemap nâ dop hainâk akbian dâm ikinṇe puli me wan me wan are nânṇâmbo gembo ârândân akmap.

¹¹ Dewutâ kârikṇe pando emet kâlâp akto lâwin bulunṇe pekmâ gem kulemṇe âlepṇe are bo akmap dop hainâk luâk siâ kotṇe siâ siâ dondâ talaṇmap arekṇe âi areḡâlân nânṇâmbo humo akto âmâ ainâk Anutuṇe agaṇdo bo akbiap hain nânṇâwiâp.

Umatṇande dop nengumap.

¹² Galalupne, Anutuṇe okot âlep niñmai are âlepṇeâk manmâ âḡâwaigât yenṇgiwian dâm magep aregât dop keiṇe keiṇe togombo niñande kârikṇe kinmâ umatṇe are hârok lokomap âmâ heronṇe

akmap. Hârok lokom siân umatne ire bo aktoân nâne hanâk lokowerâm aktere âmâ Anutune âlepneâk manmâ âgâwiapgât wanbian dâm magep are bunne ninbiap dâm herone akbiap.

¹³ Akto wan me wan bâlenande luâk siâgât biwine dop kombo âmâ yâk hin bo dâwiâp, “Anutune dosa kaknân âgâk dâm heniñdâp.” hain bo dâwiâp. Bo kârikne. Dosagât agak meme arekne Anutugât kârikne bo oloñmâ ge katbiap. Akto Anutune dosagât luâk heyengiwiapgât dop bo tatâp.

¹⁴ Luâk konok konok hârok ikinennaet ikinennaet biwinennaende oloñnenekmap. Akto yâkne egâlian bâlene arekne hianjim biwine mem agato dosa akmap.

¹⁵ Akto biwi agat agatgât agak meme bâlene arekne dosa keine keine miawaganmap. Akto dosa arekne sambelem humo akto momai.

¹⁶ Galalupne, den nângâm âmâ bo gulip akbei.

¹⁷ Apo pagalene Ambone han lâuwâ bo akmap akto purik gurik bo akmap yâkne âlepne akmâ kotne siâ siâ egonba nengiwerâm okot âlepgât tân nengumap.

¹⁸ Akto ikinne nângâ nângâ watmâ kinmâ, “Siân nângât kâmot humo akbai.” dâm nenne son wan me wan liuleyegap are ewangiyekbaengât den pat âlepande oloñ nenekmâ miap pan nenekto yâkgât kâmot agion.

Dowâk ondopnennaende nângâwaen. Dâ launennaende dowâk bo makbaen.

¹⁹⁻²⁰ O galalupne, luâk siâne kuk hengân akmap kuk arekne agak meme Anutune egâliando ârândân akmap are bo mem miawakmap. Aregât ye den

nângâwerâm âmâ dowâk owâiwei. Hain akmâ den dowâk bo makberâm âmâ nângâmâk manbei. Akto kuk hengân akmâ âmâ sop kâlep bo mem manbei.

²¹ Hain akmâ âmâ yenjaet nângâmbiâ gembo Anutu den pat âlepñande luâk hengemgoyekmap aregât nângâm agak meme bâleñe turunnenekmap are akto han bâleñe are hepunbei.

²² Gârâmâ ye Anutugât den pat are yânâk bo nângâwei. Dâ nângâ nângâyeñe bâliwopgât den are nângâm lokombiâ agak meme âlepñe miawak yenjiwiap.

²³⁻²⁴ Aregât den ginñe lâuwâñe makbe. Luâk siâñe dunguân enem dewunñe egakmâ benñe hâknângen sopanmâ gem arim ikinñe enem dewunñe gain gain hinare egakmâ ariâp aregât dowâk nelâm aṇmap dop hainâk yengâlân gâtñe siâñe den pat âlepñe nângâm aregât ikinjaet agak meme ekmâ hengemgom âmâ den pat are bo lokombiâ âmâ agak meme are nelâm yenjiwiap.

²⁵ Gârâmâ yengâlân gâtñe bikñe Anutugât den pat âlepñe are nângâwei, “Den irekñe biwinenñe tângombo kambiamnenñe âlepñe akmap.” dâmbiâ aregât bo nelâm yengimbo lokom manmâ âgâwai yâk âmâ Anutuñe damunyeñe akmâ tânyengumbo heronñe akmâ âgâwai.

²⁶ Akto yengâlân gâtñe siâñe, “Nâmâ hokboâk hokboâk Anutugât kotñe mem agatman.” dâmap âmâ den hanâk hanâk dâm makmâ âmâ ikinñe han biwiñe hianañmap. Hain akmâ Anutugât den pat lokoman dâm yân hiangimap.

²⁷ Dâ yeñe âmâ Anutugât kotñe mem agatbiâ Ewenenñande yekmâ dosa bo tatyenggiâp dâwiapgât hin akbei. Nananñ mându manmai are

tânyennguwerâm yânâk yâk yengât umatne are lokoweï. Akto âmbâle kambut umburuk yekmâ hanâk tânyengum yâk yengât umatne are lokoweï. Akto bâlene akmâ hângât pat akbâigât biwiyene damunne akbei.

2

Umburuk akto siâ siârâ are han kalem akyengiwaen.

¹ O galalupne, ye Humonenne Yesu Kristo himbim damunne akmâ Ewenjaet agak meme hekat nengimap aregâlân biwiyene kali aregât akmâ luâk siâ me siâ yengâlân togombo hanâk mangan akbei.

²⁻³ Aregât siâkâ makbe. Luâk siâ sikumdâ me himbân mâron âlepne me donet âlep âlepne are mendugumaiân ain âgâambo âmâ ye luâk kotdâ dâm manganmâ, “Nâ olop tate.” dâmenâ haminân luâk umburuk mâronne hambune are hainâk den emetjân âgâambo hamianmâ, “Gâ yânnângen tat.” dâm âmâ biwigânâk galane galane mem potat yelekmenâ bo ârândân akmap.

⁴ Ye hain akmâ nângâ nângâylene bâlene watmâ luâk nângâ anbiâ humo agep amâ bo ârândân akmap.

⁵ Galalupne, aregât keine makyengire nângânet. Anutune luâk nan baratlupne yâk yengât dâm hin magep, “Okot nângâ ninmai are manman âlepjân katyekbian.” dâm magep, aregât luâk âmbâle umburuk manmai are tânyengumbo yâkgâlân biwiyene kat katgât âlepne miawakto manman âlepneâk manbai.

⁶ Gârâmâ ye âmâ umburuk manmai yâk dewun gingin yekmai. Akto niņemaņe kâlâp mângiyekmâ kiapgâlân katyekmai? Amâ sikumdâne akmâi.

⁷ Hain akmâi âmâ menenekmap yâkgât kot humo nânğâenņe humo akmap kot are makmâ pilâkomai.

⁸ Akto den umatņe kautņe Anutuņe makto Mosenņe kulengoep are keiņe hin. Yenjaet aganğimai hainâk luâk âmbâle anğâ are hainâk akyenğimai. Hain akbiâ arekņe ârândân akbiap.

⁹ Dâ den are bo watmâ siâ âgâ âgânerâm luâk siâ gegeņe dâmbiâ âmâ den kârikņe Mosenņe kulengoep arekņe dosa luâk dâm yenğonmap.

¹⁰ Aregât lâuwâne makbe. Luâk âmbâle den umatņe lokowerâm akmâ bikņe lokom konok bo lokombiâ âmâ den kârikņe arekņe, “Ye luâk âmbâle den kârikņe hamianņmai are hainâk akmâ den kârikņe are loņğaimai.” dâm makyenğimap.

¹¹ Amâ aregât Anutuņe hin dâep, “Luâkņe âmbâle hepunmâ siâ bo membei.” dâep yâkņe hainâk hin dâep, “Luâk siâ bo kombiâ mombiap.” dâep. Aregât gâne âmbenge bo hepunmâ manbiat gârâmâ luâk siâ konmenâ moep arekņe amâ den koko luâk akbiat.

¹² Akto Anutuņe magep are Yesuņe lokombo aregât Anutuņe dosa luâk bo dâm yenğonmap den arekņe den âiân katyekbiap gât nânğâm heņgemgowaenân âmâ den makmâ wan me wan akberâm akbiâ ârândân akbiap.

¹³ Aregât keiņe hin. Luâk siâne luâk âmbâle yenğât okotyņe bo nânğâm âmâ hanâk hanâk akyenğimbo âmâ Anutuņe hainâk aganğbiap.

Gârâmâ Anutunje han kalem aknengimap arekne den âiân katnenegâkgât pat are ewangimap.

Biwi kat kat akto âi membaen are dopyetne konogâk.

¹⁴ Galalupne, luâk siâne hin makbiap, “Nâ Yesugâlân nângâ nângâne katman.” dâwiap. Dâ yâk agak meme âlepne dondâ are bo akmap aregât yâkne, “Humogâlân nângâ nângâne katman.” dâmap are âmâ yânne akmap. Akto nângâ nângâne hain katmâ agak meme âlepne bo mem manmap yâkgât agak meme are dop âlepñân katmâ hejngemgowiap me bo? Bo kârikne.

¹⁵ Aregât siâkâ makyengire nângânet. Luâk me âmbâle Yesugâlân biwine kalep yâkgâlân gâtne siâ mâron bo lalakmâ sot bâlâk mando

¹⁶ amâ yengâlân gâtne siâne ekmâ hin maganbiap, “Gâ mâron luguakmâ sot nem tepge pikto aregât âlepneâk tatmâ arimenâ kambiamge sândugeâk.” dâm âmâ benje mâron me sot bo wanbiap âmâ denne arekne bo tângowiap. Akto ye hain akbiâ âmâ bo ârândân akbiap.

¹⁷ Dop hainâk Humogâlân nângâ nângâyeje akai dop hainâk yendâp yekâ yân tatmâ agak meme âlepne siâ bo mem miawakbai âmâ momo bâlâpne agakne dâmaen.

Anutunje Abraham akto Rahaba yelektu ârândân agepgât keiñe.

¹⁸ Akto luâk siâne are nângâm hin makniñbiap, “Gâmâ biwi kat katgât nângâmenâ humo akmap dâ nâmâ agak meme âlepne nângâre humo akmap.” dâmbo nâne hin maganbian, “Nângâ nângâ kat katgât akto agak meme âlepne are lâuwâ lâuwâ

hekatniñmenâ benñe nâkâ nâñgâ nâñgâ kat katgât akto agak meme âlepñe akman aregât lâuwâ lâuwâ hekatñbian.” dâm magañbian.

¹⁹ Aregât lâuwâñe makbe. Gâñe, “Nâ hin nâñgâman, Anutu amâ Humonenñe konok.” dâmat are âlepñe gârâmâ sinduk baniara bâleñe hain dâmai Anutu humo konok manmap dâm yâkgât hamewakmai aregât gâñgât nâñgâ nâñgâge yânñe aktâp.

²⁰ Gâ sinduk akmat. Biwi katman dâmat amâ bunñe bo aregât keiñe hin makññbe.

²¹ Abrahamñe Isaka are alata kakñân katmâ Anutugât sumbe omberâm agep aregât sop ain Anutunñe agak meme âlepñe ekmâ aregât luâk âlepñe dâm kolep.

²² Aregât keiñe hin. Agak meme âlepñe arekñe biwi kat katgât keiñe mem miawagep akto Abraham humogâlân biwiñe katmâ mando Anutunñe memene agañdo agak meme âlepñeâk mendo biwi kat katgât kârikñe humo wañep.

²³ Anutugât kulem bikñe hin dâp, “Abrahamñe biwiñe humogâlân kato ain Humoñe, “Dosage bo aktâp.” dâm kolep.” aregât âmâ hin dâmaen, Abraham âmâ Anutugât galañe.

²⁴ Aregât keiñe nâñgâm hengemgomai me? Biwi kat kat yânñe aregât âmâ Anutunñe dosayene bo aktâp dâm bo nengonmap. Bo. Dâ âi âlepñe membaen aregât akmâ Anutunñe nâñgâ nengimbo dosanenñe bo aknengiwiap.

²⁵ Akto hainâk ulikñân Yosuanñe luâk lâuwâ hunñun yetkimbo kepiâ kârikñe are ekberâm yonâk ariyat. Hain arimbela kepiâ aregât âmbâle dâp gulip malep kotñe Rahaba yâkñe

damunyetnje akmâ heambukyelelep. Akto gasalupyetnje luâk lâuwâ are gembela yelekmâ âmâ mem yetkuwâi dâm dâp siâ yonâgângenba hekat yetkimbo ariyat. Rahaba hain agep aregât Anutunje ekmâ hin maganep, “Gâ dosage bo tatginjâp.” dâm kolep.

²⁶ Aregât amâ nen hin nângâmaen. Hâknennje iregât kâlegen otnennenje bo tatâp dâine emelâk mom bo akbâen. Akto dop hainâk luâk siâne yân biwi kat kat akmâ âmâ agak meme âlep bo mi-awakmap amâ luâk aregât biwi kat katnje amâ emelâk moep.

3

Nen elewetnenje damunje akbaen.

¹ Galalupne, hâmbâi Anutunje Yesugât kâmot are yengâlân âmâ âi titnan mem potat yekbiap. Dâ Yesugât kâmot are yengât makmakyenje nen are nengâlân âi kâriknje mem potat nenekbiap. Aregât yengât hutyenânba luâk dondâne bo makyenjiwai. Amâ konok konok arekne agatmâ bikneâk makyenjiwai.

² Aregât keñje hin. Hokboâk hokboâk nen hârokne wan me wangât gisik bâsok akmaen akto luâk âmbâle denjande dosa bo akmap amâ luâk âlepne dondâ haingât yâk hâkne hârok âkâ âlepne damunje akbiap.

³ Akto nenje nengât nângâ nângâ watjet dâm âmâ tâk kârikjande bau luâk soko yengât lauyenân hikom mem tatenje dâp siâ siâ watmap aregât dop hainâk launenje are âmâ hâknennje humo

agak meme wan me wan damunŋe akto siâ me siâ watmaen.

⁴ Akto nen wanŋagât âkâ hainâk nânŋâne. Wanŋa amâ humo dondâ. Dâ âmâ seru kârikŋe panmâ waitmâ pando haru tânâmŋânŋen suguguk dâm arimap. Akto wanŋa aregât bât meme are âmâ bâlensiâ dondâ gârâmâ wanŋa ambonŋande yâgâten me yâgâten ariwerâm âmâ bâtŋe are mem puririk dâmbo âmâ wanŋa aregen arimap aregât

⁵ dop hainâk launenŋe bâlensiâ arekŋe âi humo âlepŋe me bâleŋe hanâk akmap. Akto kâlâp ululunŋe bâleŋ siâŋe hewukŋe kâlegen gem humo akmâ agatmâ siâ siâ hârok om metemap.

⁶ Akto elewetnenŋe âmâ kâlâp ululunŋe hainare arekŋe âmâ hâknennŋe akto kei bâtnennŋe bikŋe ewangiyekmâ hâknennŋe hârok bâleŋe aknengimap. Hain aknengim manmannennŋaet tân ondo om bo akmap. Akto ikinŋe âmâ hemengât kâlâpŋe utunânŋo omap.

⁷ Akto aregât siâkâ makbe. Luâk nennŋe lâut me niambi sâmbâ me kotŋe siâ siâ haru kâlegen yemap me sonŋo kâit me yânŋe sonŋo keiŋe keiŋe metŋe are mem yeukŋe ketuguenŋe ukenyenŋe hepunmâ âi nennŋe mem âlepŋeâk manmai.

⁸ Dâ nennŋe launenŋe âmâ damunŋe bo akmaen. Bo dondâ. Launenŋande hokboâk hokboâk purik gurik akmâ agatmâ den bâleŋe makmâ hâme hewukgât launŋe tunŋe bâleŋe hainare akmap.

⁹ Akto dennennŋande âmâ Humonenŋe akto Ewenenŋe yâkgât kotŋe mem agatbaen akto Anutunŋe luâk nen ketugu nenegep ire âmâ ikinŋe hain are manbaengât ketugu nenegep ina launenŋande âmâ den bâleŋe makmâ luâk bikŋe

mem bâliyekmaen are bo ârândân akmap.

¹⁰ Hain akto Anutugât kotne mem agatmaen akto galalupnennne yengât den hogo hogo akmâ mem ge katyekmaen aregât galalupne nângâre bo ârândân akmap. Borondâ.

¹¹ Galalupne aregât aiyenguwe. Tu dewunne konogân ainba tu limbâpne akto tu kalakne mendugu akmâ gem mandat mon?

¹² Akto lowolân puka miawakbiap mon? Me hamân lowot miawakbiap mon? Bo. Aregât harune amâ tu ukenne bo mem miap panmap.

Nângâ nângâ bunne Kembugâlânba gemap.

¹³ Akto yengât hutyenân gâtne, “Nâ nângâ nângâ luâk akman.” dâmap amâ benne agak meme âlepne mendo ekbiâ huraguâk. Akto ikinjaet nângâmbo gewiap. Hain akto amâ nângâ nângâ bunne miawaganmap.

¹⁴ Dâ ye luâk siâgât nângâmbiâ bâlimbo amâ bâlene akyengimai aregât den âlepne hamianmâ kotyene mem agatbiâ bâlimap.

¹⁵ Ye hain akbiâ amâ nângâ nângâ hainare amâ Anutune bo hekat yengimap akto amâ hânânba ire miawak yengimap akto hâkyenânba ukenne miawakmap. Akto sinduk baniara bâlenande hekat yengimbiâ hain akmai.

¹⁶ Aregât keine amâ hin. Luâk biknande luâk siânba yengât nângâm bâliyenjim agak meme keine keine akmâ yene kotyene mem agatmai amâ agak meme âlepne bo akmai akto kâmotyene gulip akbiâ bâlene dondâ miawak yengimap.

¹⁷ Dâ Anutune luâk bikne nângâ nângâ âlepne tokom yengimbo amâ luâk are agak meme âlepneâk

dowâk akmâ luâk bikɲe olop han biwi konok akmâ luâk bikɲe yengât lau lokom okot nâŋgâ yengim agak meme âlepɲe akyengimai. Akto areâk bo. Luâk arekɲe hain akmâ manmâ wan me wan akmâ biwiyenân nâŋgâmbiâ ârândân akto bo hianɲimai.

¹⁸ Akto lumbegât âiɲe memai yâkɲe lumbegât alekɲe mem kâmet gomet akbiâ aregât bunɲe ârândân manman miawakyengimap.

4

Hângât egâlian arekɲe amâ Anutu gasa aganɲmap.

¹ O galalupne, yengât pat nâŋgâre bo ârândân agep. Keiɲe wanɲe amâ yengât hutyenân gem kuk hengân mem miawakmap? Nâŋgâm bâli bâligât agak meme are amâ yengât biwiyenân yendâp arekɲe amâ yengât hâkyeɲe hutɲân gem kuk akmap.

² Yeɲe wan me wangât egâlian humo akmai amâ bo memai haingât yeɲe luâk yenguenɲe monɲet gâlâk nâŋgâmai. Akto wan me wan ekmâ egâlian akbiâ aregât yeɲe kuk bâleɲe akmâ yengumai. Akto wangât wan me wan membaigât dâp bo tatyengimap? Hingât. Yeɲe wan me wan menegât Anutu bo ulilanɲmai.

³ Dâ bikɲe, “Nen ulilanɲdenɲe bo miawak nengimap.” dâmai. Amâ wangât Anutuɲe bo yengimap? Hingât. Hângât akto hâkgât ukenɲe nâŋgâm ulilanɲmai.

⁴ Yei, ye dâp gulip manmai hainare. Hânân wan me wan egâlianɲmai arekɲe Anutu hamianɲmai. Are bo nâŋgâmai mon? Aregât luâk siâɲe hânân siâ

me siâ hanâk gala aganbiapne âmâ Anutu gasa aganbiap.

⁵ Akto Anutugât den makmap aregât keiñe siâ amâ hin, “Anutuñe Heakñe han biwinennân kalep arekñe nen yâkgât pat mannegât kârikñe humo akmap.”

⁶ Akto Anutugât han kalem arekñe dondâ mi-awaknengiâkgât Anutugât dennande hin magep,

“Luâk âgâ âgâne akmai amâ Anutuñe hâkoko yekmap. Dâ luâk bikñe yenjaet nângâmbiâ gemap are âmâ Anutuñe okot nângâyengimap.”

⁷ Aregât yenjaet nângâmbiâ gembo Anutu hon bawa aganbei. Hain akmâ amâ hanâk Hiangi Amboñe are hâkokombiâ ainâk hepun yekmâ gem ariwiap.

⁸ Ye hain akmâ Anutugâlâk nângâm âgâmbiâ yâkâ hainâk yengât nângâm okot nângâyengiwiâp. Dâ dosa luâkñe bâtyeñe pulimbiâ salek salek akmap dop hainâk agak meme bâleñe hepunmâ Anutu hon bawa aganbei. Akto ye han bi-wiyenânba nângâ nângâ lâuwâ bâleñe are makmâ miawakmâ panbiâ gem ariâk.

⁹ Bâleñe yeñe are biwiyene umatñe akto giringât agak meme are hepunmâ indewei.

¹⁰ Hain akmâ Anutugât dewunnân yenjaet nângâmbiâ gembo Humoñe mem agat yekbiâp.

Kembu ewangim gala hâkyeñe bo tunbaen.

¹¹ Galalupne, ye galalupyene den bâleñe bo makyengiwei. Are lâuwâne makbe. Luâk siâne galañe peim den anğâ hogom togo hâknân katâp aregât Anutu den kârikñe aregât dâm kalep ina peiâp akto den anğâ hogom togo hâknân katâp.

Akto den kârikņe kat katņe aregât hâkņân den aņgâ hogom togo hâkņân katâi are âmâ ye den kârikņe are bo watmai. Hain akmâ humomo yengât gewâk mem tatmâ den mem potatmai hain are akmai.

¹² Dâ Humoņe den kârikņe kalep akto nen hâk tunnengim denân katnenekbiap, are konok tatmap yâkņe âmâ dâp âlepņân katnenekmâ benņe luâk bikņe mem bâliyekbiap. Aregât gâņe âmâ wangât galage den hâuņân katbiat? Amâ bo ârândâņ aktâp.

Anutugât dewunņân agat agatņe bo akbaen.

¹³ Akto ye hutyenâmba bikņande hin makmai, “Uņak me agatmâ kepia humo ain arim puligât âi mem mandenņe hombaņ konok bo akto puli dondâ membaen.” hain dâmai aregât nâņe ye hin makyengire nâņgâņet.

¹⁴ Yei, ye hole siâ me siâ hin me hain miawakbiap are bo nâņgâmai. Dâ manmanyenņe âmâ gain gain? Amâ dâwokņe agatmâ sop getek bo akto bokmap, dop hainâk manmanyenņe âmâ getek tatmâ bo akbiap.

¹⁵ Amâ hin makbiâ ârândâņ agâk, “Anutunņe ikinņe ukenņæet akmâ âlepņe dâmbo âmâ nen âlepņeâk manmâ âi ire membaen.” dâwei.

¹⁶ Gârâmâ ye hain bo akmai. Yenņe âmâ kotyenņe mem agatmai. Hain akmai amâ bâlenņe akmai.

¹⁷ Aregât luâk siâņe agak meme âlepņe are nâņgâm henngemgom âmâ hanâk dâm bo akmap are dosa memap.

5

Luâk puli sikumgât egâlianņmai yenğât den.

¹ Bâin. Sikum luâk âmbâle ye umatŋe akto hâk hilâlâm miawakyeŋgiwâp aregât keiŋe makyenŋire indem tâgâiakmâ manbei.

² Sikum unsambe yeŋe are torokmâ metiep. Akto hâk pekeyeŋe dukiŋe nem hârembo togep.

³ Akto tâwât dewunŋe puliyeŋe are âmâ motmot akmâ yânŋe akbiap. Gârâmâ motmot arekŋe yeŋaet keiyeŋe mem miap panmâ hâkyeŋe are kâlâp pat kom om nem kiriŋ panyekbiap. Amâ yeŋe âmâ sop humo ewumâk aktoân sikum siâ me siâ mem emetyeŋân katbiâ humo aktâp aregât.

⁴ Akto luâk sikumdâ yeŋe hoŋ bawayeŋe yeŋgât âi membiâ are heyenŋim bo oyaŋmâ getegâk puli yeŋgiyi. Yeŋgât umatŋe Anutuŋe hânân siâ siâ akto himbimân siâ siâ mandâi are damunyeŋe arekŋe nânŋâmbo bo ârândân akmap.

⁵ Akto nen sonŋonenŋe kom ombaen dâm sot yeŋgimaen dop hainâk luâk sikumdâ sot unsambe mem manmai benŋe siân Anutuŋe kâlâwân katyekbiap.

⁶ Akto yeŋe luâk agak meme âlepŋe memai are hianŋim mem ge katbiâ ainâk luâk âlepŋe are yân kinmâ hâuŋe bo yeŋgim bikŋe umatŋân manmai dâm bikŋe umatŋân manmâ moyi.

Yesu Humonenŋe purikatbiapgât lâmgom manbaen.

⁷ Galalupne, ye biwiyenŋe Yesugâlân kali yeŋgât hin makyenŋire nânŋâŋet. Wan me wan umatŋe miawak yeŋgimbo ainâk hanâk dâm Yesu Humonenŋe lâuwâŋe togowiap aregât umatŋe yân lokone dâm lokom kinmâ âgâwei. Aregât den ginŋe makbe. Âi kalam amboŋe yâkŋe âmâ hânânba sot

âlepne miawakbiap aregâlâk nângâmbiâ kambiamyenje owâine akto siân tânâk gemboân sot âlepne miawakbiap dâm manmâ âgâmap.

⁸ Ye dop hainâk sop tâlâguâp aingât Yesu Humonnenje lâuwânje togowiap aregât biwinenje bâliwop dâm hokboâk hokboâk biwiyenje damunje akbei.

Galalupnenje hâkyenje bo tunbaen.

⁹ Galalupne Anutunje hâknenne tunbop dâm galalupyenje hâkyenje bo tunbei. Akto Anutu luâk âmbâle hâkyenje tunbiap yâkne gewerâm akto aregât galalupnenje bâlenje akmai dâm bo makbei.

¹⁰ Akto uliknân Anutunje makto propetelupne kulemgoyi areyengât den pat nângâm hengemgowe. Anutugât propetelupne luâk are luâk biknande mojet dâm yengumbiâ hanâk dâm Anutugât den makmâ manmâ hâuñe bo mem yânâk manmâ âgâyi, aregât ye hain akbei.

¹¹ Nen âmâ hin dâmaen. Luâk siânje umatne hanâk lokom yânâk lokom manmâ âgâmap are âmâ heronje maronje akmap dâmaen. Aregât ye hain akbei. Amâ umatne lokom yânâk kinbei. Akto uliknân Anutugât luâk kotne Hiobe yâk hâk hilâlâm kaknân manmâ kârikne akmâ malep are nângâmai. Akto haminân Kembunje wan agando âlepne agep are gai nângâmai. Amâ Kembu lumbe akto han kalem akmâ manmap.

Kembugât dewunñân makmâ âmâ hanâk hanâk bo makbaen.

¹² Galalupne, den umatne siâkâ makyenjiwe. Ye hin akbei. Den makmâ katberâi are siân bo lokombiâ Anutunje den âiân katyekto bâliwâigât

bo makmâ katbai. Hain akmâ himbimângât me hângât siâ siâ are bo konmâ makbe. Hain bi-wiyengân den kinbiap areâk makbiâ ârândân akbiap.

Kundat akmâ ulit âlepneâk makmâ tatbaen.

¹³ Galalupne, yengâlân gâtne bikne hâk hilâlâm nângâm âmâ ainâk aregât Anutu ulilanbei. Akto yengâlân gâtne bikne herone akmâ ainâk Anutugât kep kom kotne mem agatbei.

¹⁴ Akto yengâlân gâtne siâ kundat kondo yem âmâ ainâk Yesugât kâmot are yengât humomolupyene yengondo nângâm yâkgâlân togom gamândianmâ tatmâ Yesu kotne konmâ lâwin keluê howaim âmâ Anutu ulilanbai.

¹⁵ Hain ulilanbiâ biwiyene Anutugâlânâk kârikneâk kindo âmâ Humone tângombo kundat are âlepne akto wan me wan bâlene miep are Anutune dosa are pulianbiap.

¹⁶ Aregât bâlenejene magangi goangi akmâ miawakmâ galagât Anutu ulilanbei. Akto galalupyene yâkne hainâk akmâ Anutu ulilanbei. Ye hain akbiâ umatnejene bo akbiap. Akto Anutu ulilanmaen aregât siâkâ makbe. Luâk âmbâle bikne dosayene bo akyengiep arekne Anutu ulilanbiâ ainâk siâ siâ âlepne miawakbiap.

¹⁷ Akto ye Anutugât propete siâ kotne Elia yâkgât keine emelâk nângâi. Yâk âmâ uliknân nen yeukne akmaen hainâk akminep gârâmâ kârikneâk tânâk bo togowiap dâm Anutu uliland bo togom kindo hombanj âlâwu akto dewutâ nâmbulân konok kindo sot hârok bo agep.

¹⁸ Sop ain bo akto Elian̄e Anutu ulilan̄do tânâk gembo sot pâtkom sambeliep.

Galanen̄e siâ dâp mesokto mem purikatbaen.

¹⁹ Galalup̄e yengâlân gât̄e siâ den pat âlep̄e are hamian̄mâ arimbo âmâ ye dowâk arim magan̄mâ kewugumbiâ lâuwân̄e penâyengiwiap.

²⁰ Aregât hin nân̄gâwei. Yen̄e Yesugât kâmolân gât̄e siâ hepunyegep are magan̄biâ bâlen̄e makmâ miawakmâ han̄e purik kato luâk aregât dosa dondâ bo akto manman âlep̄n̄an manbiap.

Yusugât Pat Âlep Den
The New Testament in the Timbe Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Timbe long Niugini

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Timbe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

03f82704-6ad1-5094-a78e-e240d9f2d4f8